

RECENZIJE I PRIKAZI

Ivo Škarić (priređivač)
GOVORNE POTEŠKOĆE I NJIHOVO UKLANJANJE
Pero Ćimbur
SAVLADAO SAM MUCANJE
Mladost, Zagreb, 1988

Poslednjih decenija zapažen je porast govorno-jezičkih poteškoća. Uporedo s tim porasle su potrebe za njihovim proučavanjem, informisanjem i pronalaženjem najadekvatnijih postupaka za njihovo otklanjanje. Broj ove vrste stručne literature kod nas je veoma mali. Utoliko je pojava ove knjige još značajnija.

Govorne poteškoće sadrže 21 poglavlje pisano od strane renomiranih profesora Fakulteta za defektologiju i njihovih suradnika koji se godinama bave problemima glasa, govora, jezika i sluha sa teoretskog i iskustvenog stanovišta. Izlaganja su prikazana u četiri dela: narav govora i njegov životni tok; zastoj u razvoju govora i govorni nedostaci; govor – psihofiziološka svojstva čovjeka – kultura i praktične obavijesti s predgovorom prof. dr. I. Škarića.

U početnom delu svojih izlaganja autori su ukazali na složenost govorne

strukture, na njegove osnovne komponente, procese razvoja, biološku, psihološku i društvenu funkciju čime je učinjen pristup boljem razumevanju različitih govornih poremećaja. U prvom poglavlju pretežno se tretira normalna govorno-jezička materija na osnovu koje će se objašnjavati različiti govorni poremećaji, pa zbog toga ova materija pruža neophodnu informaciju čitaocu.

U delu o *Zastoj u razvoju govora i govornim nedostacima* obrađeni su svi najčešći govorni poremećaji kao što su: usporen razvoj govora, poremećaji u izgovaranju glasova, mucanje i drugi poremećaji tečnosti govora, zatim afazije, dizatrije, poremećaji čitanja i pisanja kao i poremećaji glasa. Sudeći na osnovu obimnosti izlaganja posvećenih naznačenim problemima ovaj deo je najneposrednije vezan za suštinu pojedinih poremećaja. U njemu se ukazuje na simptome kliničke slike pojedinih nep-

ravnosti, prezentiraju primeri radi njihovog prepoznavanja, daje se jasna diferencijacija odstupanja od normalnih osobina govora i, što je najvažnije, obiluje korisnim savetima. Neki od tih saveta razrađeni su do preciznih uputstava za govorne vežbe, drugi su izneti u vidu principa i opštih sugestija za korektivne mere, a treći samo upućuju na pojedine specijalizovane institucije u kojima se obavlja sistematski timski tretman, jer je iz razumljivih razloga, za komplikovane poremećaje nemoguće dati detaljna uputstva u okviru primarne namene koju knjiga ima.

Treći deo *Govor – psihofiziološka svojstva čovjeka – kultura* razmatra biološka, fiziološka, psihološka, sociološka i funkcionalna svojstva glasa, govora i jezika, njihovu povezanost sa ostalim funkcijama psihičkog života čoveka ukazujući na nepravilnosti ponašanja dece i odraslih osoba koja proističu iz poremećenog mehanizma složenog sistema govorno-jezičkih funkcija. Baveći se sopstvenim istraživanjima i prateći savremenu nauku autori uspešno objašnjavaju međusobno dejstvo naznačenih činilaca.

Četvrti deo *Praktične obavijesti* sadrži odavno potreban informator o zaštiti dece i pravima na korekciju govora, zatim, adresar odgovarajućih ustanova u Jugoslaviji koje se bave razvojem govora, njegovom korekcijom i rehabilitacijom. Urađen je indeks pojmova i priložen pregled ostale stručne literature što će svima, koji budu imali potrebe za tom vrstom obaveštenja, korisno poslužiti.

Tekst Pere Čimbura *Savladao sam mucanja* sadrži lična doživljavanja čoveka koji je odlučio u zrelijim godinama da se podvrgne terapiji i oslobodi od

mucanja. Opisujući etapu po etapu terapijske metode izneo je i sopstvena razmišljanja i reagovanja na pojedine postupke, što u celini predstavlja izvanredno iskren i poučan tekst. Njegovo savladavanje mucanja predstavlja uzor i moralnu podršku ostalim pacijentima koji imaju slične probleme jer svima postaje očigledno da postoji izlaz iz nemile situacije i da je sva rasprava o govornim poremećajima i njihovom uklanjanju primenljiva i optimistička.

Iz pregleda sadržaja knjige može se na prvi pogled zaključiti da se radi o izuzetno korisnoj publikaciji. Mada su joj autori dali pretežno informativni karakter, ne opterećujući je namerno visokim teoretisanjem, knjiga je uspela da izrazi visok nivo stručnosti. Analizirajući govor na njegove osnovne segmente, idući od jednog govornog poremećaja do drugog, obuhvatili su čitavo područje govorne patologije i time omogućili da svako u njoj može naći ono što ga interesuje. Posebno je vredno pažnje poglavlje koje raspravlja o međusobnim uticajima mnogih faktora: organizma, društva, kulture i govorne komunikacije koja regulišu ponašanje svakog pojedinca, ali i sama biva podložna njihovoj regulativnoj funkciji.

S obzirom da za sve bolesti važi pravilo ranog otkrivanja i blagovremenog tretmana, knjiga ima nameru da pomogne svima koji se interesuju za govorne poteškoće: bilo pacijentima, bilo onima koji su zaduženi da brinu o normalizovanju govora. Namenjena je, zapravo, širokom krugu čitalaca: roditeljima, vaspitačima, učiteljima, ostalim prosvetnim radnicima, zdravstvenom osoblju, raznim profilima specijalista, koji kao lekari dolaze u kontakt s pacijentima sa smetnjama u glasu, govoru, jeziku i sluhu bilo zbog pojedinačnih ili

složenih neuroanatomskih oštećenja. Može takođe poslužiti kao izvanredan priručnik svima logopedima, naročito onima koji su zbog prirode posla upućeni pretežno na jednu vrstu govornih nepravilnosti, pa im ostale oblasti ostaju nedovoljno poznate. To isto važi i za ostale stručnjake koji se kao fonetičari, lingvisti, audiopedagozi, psiholozi ili socijalni radnici bave ovom vrstom patologije. Čak i administrativno osoblje može u ovoj knjizi naći osnovne zakonske regulative, kojima se ostvaruje pravo na terapiju pacijenta-logopata. Mislim da će ova knjiga naročito interesovati osta-

le defektologe/oligofrenopedagoge, defektologe za slepu i slabovidu decu, surdopedagoge, defektologe s oteška za invalidnost itd./ s obzirom da su govorni poremećaji česti pratioci mnogih drugih hendikepiranih lica, a posebno će koristiti studentima defektologije.

Izdavanjem knjige *Govorne poteškoće i njihovo uklanjanje* izdavač je doprineo društveno korisnom činu kao i afirmaciji struke koja pored svoje humanosti razrešava i mnoga naučna pitanja verbalne komunikacije.

Spasenija VLADISAVLJEVIĆ